

SBM983 Kildebjerg Etape II

Bygherrerapport

Dover sogn, Hjemlev Herred, tidl. Skanderborg Amt. Stednummer: 16.02.03. sb. nr. 263

Ved en arkæologisk undersøgelse af et ca. 400 meter langt vejtracé og en større lavning på ca. 500 m², der skulle planeres, blev der gjort fund af enkelte anlægsspor i form af stolpehuller, gruber og dele af et hus. Nogle af fundene dateres til førromersk jernalder (periode III), resten er formodentligt jernalder. Bebyggelsessporene er antageligt udkanten af et større bebyggelsesområde. Daglig leder Rikke Isler, Skanderborg Museum 2005.

SKANDERBORG MUSEUM

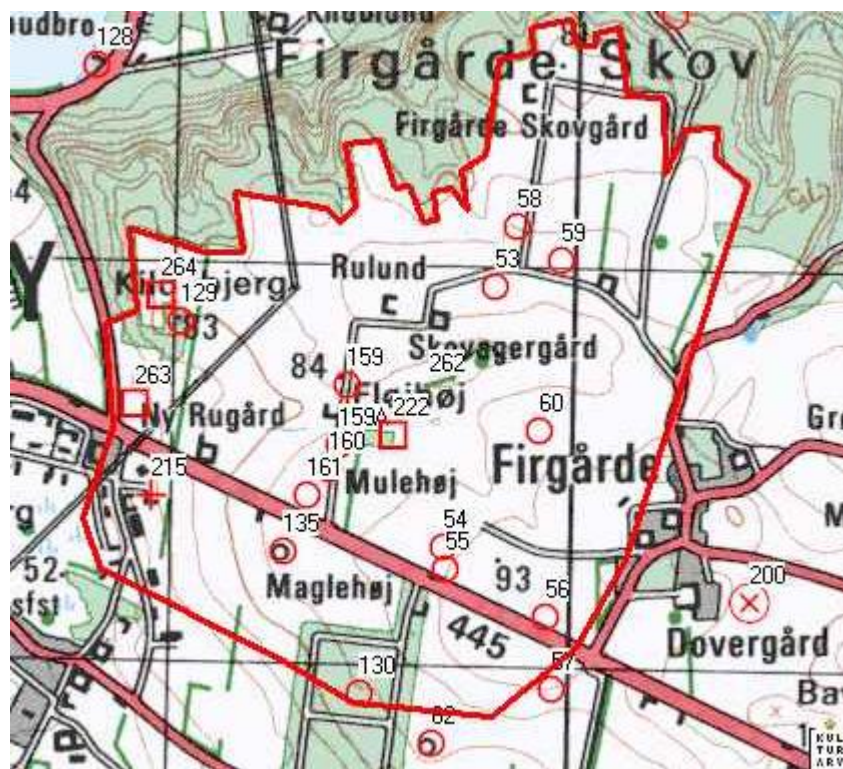
Baggrund for undersøgelsen

Hele byudviklingsområdet ved Kildebjerg ligger i kulturarvsareal 160203-262. Siden etape I blev udgravet er der sket en ændring i kulturarvsarealerne. Hele området lå før i kulturarvsareal 160203-135 der nu er opdelt i flere mindre arealer. Byudviklingsområdet ligger nu i kulturarvsareal 160203-262

med følgende beskrivelse:

”Kulturarvsarealet dækker et større areal med 14 registrerede gravhøje, hvoraf de to er fredede. Højene er de nordlige af en større højgruppe, der er mest koncentreret omkring de fredede gravhøje sb. 146-149 (se kulturarvsareal 160203-271) og en øst herfor beliggende aflang højgruppe i øst-vest orientering (se kulturarvsareal 160203-270). Disse højgrupper afspejler en del af et formodet vejforløb fra oldtiden fra Dover Kirke i øst til Falgårde vejsystemet i vest. Mange af gravhøjene menes at være fra ældre bronzealder, men der er også fund fra stenalder i gravhøjene. Det syntes oplagt, at der inden for kulturarvsarealet findes en bronzealderbygd.

I den vestlige del af området findes desuden flere steder spor af en omfattende bebyggelse fra ældre jernalder. Således kendes der både spor efter hustomter og gruber (sb. 222, 263 og 264) samt en jordfæstegrav fra ældre romertid (sb. 215).”

Kulturarvsarealet 160203-262 og sb.-numrene er markeret med rødt.

I nærområdet både syd og nord for Skanderborgvej er der i 1930'erne, -70'erne, -80'erne, -90'erne og 2005 gjort fund af bl.a. bopladser fra overgangen mellem førromersk og ældre romersk jernalder (omkring år 0), romersk jernalder (ca. år 0-375 e. Kr.) og fra ældre germansk jernalder (ca. 500-700 e. Kr.). Ydermere er der fundet jordfæstegrave fra ældre romersk jernalder (ca. år 0-150 e. Kr.) (SB

215), samt bebyggelsesspor i form af gruber fra førromersk jernalder og romersk jernalder (ca. 500 f. Kr.-375 e. Kr.) (SB 222). Desuden er der flere gravhøje i nærområdet (SB 161, 160 m.fl.) der dateres fra bondestenalder til ældre bronzealder (ca. 3900 f. Kr.-1000 f. Kr.).

Den tidligere udgravning, etape I (sb. 263 og 264), har påvist meget aktivitet i området i form af bebyggelse fra yngre stenalder, ældre romersk jernalder og yngre romersk jernalder (se tidstavle på side 5).

Muldafrømningen af vejtracéet og lavningen følges på baggrund af de tidligere fund i området.

Topografi

Etape II ligger umiddelbart sydøst for etape I og nord for gården på Skanderborgvej 89, Ry.

Vejtracéet er den sydlige del af en større rundkørsel og lavningen ligger umiddelbart nord for vejen. (se kortet side 6)

Det udgravede område ligger på den sydlige kant af en større, ikke så dyb lavning, der løber fra etape I's midt og mod sydøst (se beretning for etape I). Undergrunden bestod af gruset sand mod syd og mod nord næsten rent sand. Muldtykkelsen var gennemsnitligt ca. 30 cm, mod sydøst dog kun ca. 15 cm.

Administrative data

I forbindelse med Ry Kommunes byggemodning af det nye by - og fritidsområde Kildebjerg ved Ry (lokalplanområde 112), foretog Skanderborg Museum den 2. arkæologiske undersøgelse i området. Undersøgelsen blev betalt af Byudviklingsselskabet Kildebjerg Ry A/S. Arbejdet blev udført af arkæolog Dorthe Tøfting, arkæologistuderende Merethe Schifter Christensen og arkæolog Rikke Isler, alle ansat ved Skanderborg Museum. Den øvrige sagsbehandling blev foretaget af museumsinspektør Helle Reinholdt og arkæolog Ejvind Hertz, Skanderborg Museum.

Skanderborg Museums journalnummer: SBM 983, Kildebjerg etape II.

Sogn: Dover, Herred: Hjemlev, Amt: Skanderborg (Århus) Stednummer: 16.02.03.

Kulturarvsstyrelsens (KUAS) journalnummer: For 2003-2122-0708.

Dokumentationsmaterialet fra forundersøgelsen, bestående af beretning, plantegninger, fund og foto opbevares på Skanderborg Museum, Adelgade 5, Skanderborg, hvor det efter anmodning kan forevises.

Undersøgelsens forløb og metode

Undersøgelsen foregik i perioden 9. august – 22. august 2005. Etape II dækker et ca. 400 meter langt vejtracé der er ca. 15 meter bredt og en større lavning, der skal fyldes op, på ca. 500 m², umiddelbart nord for vejen.

Vejtracéet og lavningen blev ikke forundersøgt med grøfter som normalt, da områderne formodes at ligge i udkanten af et evt. bebygget område. I stedet blev det besluttet at følge muldafrømningen af områderne og på baggrund af dette vurdere om en egentlig udgravning var nødvendig. Der blev ved muldafrømningen af vejtracéet og lavningen ikke fundet tilstrækkelige mængder anlæg til en egentlig udgravning.

Muldafrømningen blev foretaget af entreprenør Bdr. Møller A/S.

Anlæg og feltgrænser blev opmålt med GPS af landmåler tekniker Ib Radoor fra Moesgård Museum.

Undersøgelsens resultater

I vejtracéets nordligste del var der enkelte anlæg og dele af et hus (K40), mod sydvest i vejtracéet var der ingen anlæg. I lavningen var der ingen spor af hverken anlæg eller kulturlag.

Hus K40 (se side 7-8) består af tre sæt tagbærende stolper ca. 3,5 m bred, da det antageligt ikke er hele huset der er fritlagt er det ikke muligt at fastslå husets længde. De tagbærende stolperne udgøres af (fra vest mod øst) A6071, A6070; A6078, A6072; A6076, A6073. Syd og nord for huset er der enkelte stolpehuller der kunne tolkes som dørstolper, men hovedparten viste sig at være naturlige variationer i undergrunden eller dyregange.

Øst for det østligste sæt tagbærende stolper ligger en større, relativt fladbundet grube med et større indhold af trækul og brændt ler. Der kan her være tale om et muligt ildsted. Det kan dog ikke afgøres og ildstedet kan være sammenhørende med huset. Hvis dette er tilfældet er huset K40 muligvis fra bronzealderen. Da der hverken i de tagbærende stolper eller i ildstedet er gjort daterende fund, kan dateringen af huset ikke fastslås.

I den nordlige del af vejtracéet blev der fundet enkelte gruber der indeholdt større mængder keramik A6031, A6081 og A6097 (se side 9). Keramikken fra gruberne A6081 g A6097 kunne dateres til henholdsvis førromersk/ældre romersk jernalder periode III / B1 (århundrederne omkring år 0) og førromersk jernalder periode IIIa (150 f. Kr. – år 0). Keramikken fra grube A6031 kunne ikke dateres nærmere end til jernalderen. Enkelte skår fra A6031 var ornamenterede med streger og pindindstik.

Huset og anlæggene betragtes som udkanten af en større bebyggelse.

Fremtidigt arbejde

Vejtracéet og lavningen er frigivet til anlægsarbejde. Det anbefales, at de efterfølgende etaper bliver arkæologisk forundersøgt. Og hvis disse forundersøgelser viser vigtigt forhistoriske levn, at disse som de foregående etaper bliver udgravet.

15/11 2005 Skanderborg Museum

Arkæolog Rikke Isler

Tidstavle

år	periode		
1660	Nyere tid		
1536	Renæssance		
	Middelalder	Senmiddelalder Højmiddelalder Tidlig middelalder	Historisk tid Historical Times
1050			
	Vikingetid	yngre ældre	
775/800			
	Germansk jernalder	yngre ældre	Jernalder Iron Age
375			
	Romersk jernalder	yngre ældre	
0			
	Førromersk (keltisk) jernalder	III II I	
500			
	Yngre bronzealder	VI V IV	Bronzealder Bronze Age
1100			
	Ældre bronzealder	III II I	
1700			
	Dolketid / Senneolitikum (SN)	C B A	
2350			
	Stridsøksekultur/ Enkeltgravskultur/ Mellemneolitikum B (MN B)	Overgravstid Bundgravstid Undergravstid	
2800			
	Jættestuetid/ Tragtbægerkultur/ Mellemneolitikum A (MN A)	V III/IV II I	Neolitikum Neolithic Yngre stenalder
3300			
	Dyssetid/Fuchsberg/ Tragtbægerkultur (TRB)/ Tidlig neolitikum (TN)	C B A	
3900			
	Ertebøllekultur	yngre ældre	
5400			
	Kongemosekultur	yngre ældre	Mesolitikum Mesolithic
6400			
	Maglemosekultur	5 4 3 2 1 0	
9600	Ahrensburgkultur		
10900	Yngre Dryas		
	Brommekultur	Allerød	
12000	Federmesserkultur		
12700	Hamburgkultur	Bølling	Palæolitikum Late Palaeolithic Ældre stenalder
		yngre ældre	

Efter: Arkæologiske Udgravninger i Danmark 2000.
Det arkæologiske Nævn, København 2001, s. 124.